

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joia si Duminec'a.

Prețul abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tiera esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anul XLII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru ficare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 55.

Joi, 12 | 24 Iuliu

1879.

Brasiovu, 11/23 Iuliu.

Cumu vine de tocmai Germani'a este acelu statu, care nu numai că a refusat a recunósce independenți'a Romaniei dupa incheierea tractatului dela Berlinu, dér' inca a provocatu si pe celelalte poteri occidentale europene se urmeze esemplului seu? Intrebarea acést'a si-au pus'o, negresitu nu numai o singura data, toti Romanii cãti mai credeau, că Germani'a nu se pôte arată intru atata indiferenta față de unu statu, a caruia capu este unu descendentu din gloriós'a familia regala de Hohenzollern.

Nu era micu numerulu celor, cari dupa suirea la tronu a principelui Carolu sperau, că tiera va întâmpinã unu spriginu puternicu si din partea Germaniei. Romanii este unu statu micu espusu la multe pericule si prin armare este naturalu, că do-tesce si semte chiaru necesitate de a avé unu protectoru intre marile state europene. Dupa caderea lui Napoleonu III, Romanii sperau, că Germani'a, devenindu datatóre de tonu in politic'a Europei, va fi macaru in parte pentru Romanii, ceea ce a fostu Françi'a de sub Napoleon III. Sperantia acést'a se basá pe faptul rudirei capului statului romanu cu cas'a regala prussiana. Imperatul Wilhelm, se dicea, nu va lasá pe unu Hohenzollern fara nici unu spriginu, espusu tuturor capricieloru sórtei.

Realitatea a nimicitu tóte sperantiele de felulu acést'a. Nóue celu puçinu nu ne este cunoscutu pëna acuma nici unu casu mai insemnatu, in care Germani'a se fi oferitu Romaniei scutulu seu. Déca s'a bucuratu cineva in Romani'a de protectiunea d-lui de Bismarck, n'a fostu nicidecumu poporatiunea autohtona romana, ci locuitorii straini ai tiera. In favorulu acestor'a s'a intrepusu necurmatu cabinetulu germanu. Candu se tractá inse de unu interesu, care privea bunastarea si esistentia elementului romanu dela Dunare, si candu Romanii mergeau se cëra spriginulu puterniculu cancelariu germanu, acést'a le refusá rece, că ghiati'a, ori-ce ajutoriu, séu se scusá pretestandu resóne mai inalte diplomatice.

Si acuma s'ar' poté crede, că Bismarck de aceea a refusat imediat a recunósce a Romaniei, pentru că este angagiatu de a face se se esecute mai antaiu fidelu tractatulu incheiatu sub egid'a lui. Pretestandu acést'a ilu restórna faptul, că tocmai poteri, cari sunt mai de aprópe interesate la cestiunea orientala, Austro-Ungari'a si Russi'a, au recunoscutu neconditiunatu independenți'a Romaniei. Atitudinea principelui Bismarck este dictata negresitu de alte consideratiuni, pe cari le amu poté numi chiaru pangermaniste. Marele cancelariu lucra si acuma in favorulu strainiloru din Romani'a, si in specialu alu Evreiloru, dintre cari cea mai mare parte prea puçinu voru fi cunoscëndu limb'a romana, dér' vorbescu pentru aceea cu atãtu mai bine si mai fluentu nemtiesce.

Acést'a nu ne esplica inca totu, dér' ne esplica multu. Este superfluu de a voi se mai dovedimu, cătu de multu se conduce si politic'a esterióra a lui Bismarck de interesele germane. Elu din tineretiele sale a participatu la acele societati de studenti, cari inca de pe atunci cantau, că acolo unde se vorbesce limb'a germana este si patria germana. Amu merge inse pré departe candu amu admite, că planulu lui Bismarck ar' fi se face din Romani'a o tiera nemtiesca, acést'a vede cancelariulu, care scie se calculeze atãtu de rece, că ar' fi imposibilu.

Ceea ce pôte asteptá dlu de Bismarck dela emanciparea Evreiloru din Romani'a, nu este germanisarea, ci aservirea economica a Romaniei prin paralisarea influentiei ginte autohtone. Cancelariulu prusso-germanu, care a invetiatu multe dela Napoleonu III si dela Francesi, a adoptatu si politic'a loru economica esterióra, care in casulu presentu si-a pusu de scopu esplotarea Romaniei in

favorulu capitalulu germanu. De-i va succede este alta intrebare, destulu că politic'a cabinetulu berlinesu față de Romani'a nu este nicidecumu desinteressata.

Pressiunea dela Berlinu asupra guvernulu romanu trebuie se fia mare, déca chiaru „Romanulu“ se provóca la „vointi'a de feru a dlui Bismarck, care nu va suferi că se nu se face destulu art. 44 alu tractatului.“ Acést'a ne dovedesce numai că Bismarck urmaresce aci unu scopu specialu, căci elu nu e dedatu a lucrá numai din convictiune.

Organele elicei neamtio-evreesci din Romani'a respandescu tocmai acuma faim'a, că principele Carolu ar' fi declarat barbatiloru de statu pe cari ia consultatu, că „marile poteri nu 'si voru indreptá politic'a dupa vointi'a loru si, că déca Camerele voru continuá a se opune aspiratiuniloru de a face Romani'a libera si independenta, voru avé singure se respunda, căci, elu, principele, va domni in viitoriu numai peste o Romania libera si independenta.“

Cumu s'ar' poté crede, că principele Carolu se fi amenintiatu astfelu pe reprezentantii tiera a carora vointia e datoriu se-o respecte inainte de tóte. Agitatiunea neamtio-evreésca merge pëna a compromite pe insusi Domnitoriulu. Principele Carolu inse, a caruia lealitate si alipire cãtra poporulu romanu, este adi mai pre susu de ori-ce indoiéla, va scie se respnda la tóte metehnele straine conformandu-se si acuma, că intotdeauna, vointiei poporulu romanu a caruia destine a fostu chiamatu de provedintia ale conduce.

Liberalismulu Evreiloru.

Unu diuaru evreescu din Budapesta scrisu in limb'a germana „Neues Pester Journal“ a publicatu nu de multu unu articulu de fondu intitulatu „Cestiunea evreésca in Romani'a“, in care ataca intr'unu modu propriu organeloru conduse de Evrei „clas'a“ domnitóre din Romani'a, pentru că nu se arata aplecati a dá drepturi perfecte politice si civile Evreiloru din Romani'a. „Romanii cei mandrii dela Dembovitia — esclama numit'a fôie — cari se lauda atãtu de multu cu descendentia loru dela cohortele si colónele lui Traianu, isi cauta glori'a loru in asuprirea onorului ómeniloru lipsiti de scutu si de dreptu. Ei refusa unei parti insemnate a locuitoriloru tiera, care este mai singurulu (?) portatoriu alu activitatii industriale si comerciale, recunósce dreptulu seu deplinu de cetatiani si voiescu se tiena vreo 130,000 ómeni continuu in starea revoltatóre a neindreptatirei numai de aceea, căci pe langa ur'a loru fanatica religionara (?) le este téma, că diliginti'a, economi'a si moralitatea si cultur'a mai inalta (?) acestor'u paria de pëna acuma ar' prepará vietiei loru trandave de risipitori unu finitu meriatu. Boiermea incarcata de datorii si lenesia se teme, că 'si va perde posesiunea ce-o pôte astadi inca conservá priu sustinerea acelei nedreptati. Spre a prasi dér' unu neamu desfranatu, lenesiu si cartoforu de trantorii, se fia lipsita acea suta de mii de ómeni si de aci incolo de drepturile depline cetatienesci!“ —

Espektoratiunile Diuarulu germano-evreescu nu mai potu surprinde pe nimenea. Limbajulu acést'a nerusinat si-a perdutu farmeculu originalitatii chiaru si pentru inimicii neamulu romanescu. Este caracteristicu numai, că amicitia ce se prefaceau a-o nutri publicistii de tagm'a celoru dela „N. P. Journal“ pentru statulu romanu amenintiatu de Russi s'a schimbatu in cea mai mare inimiztia indata ce se tractá de impamentenirea Evreiloru. Evreii diuaristi din Budapesta nu s'au sfiitu a se face aperiatori celui mai marsiavu terrorismu nationalu, instrumentele cele mai periculóse ale siovinismulu maghiaru. Cu tóte aceste ei se dau de apostoli ai libertatii, dreptatii si egalitatii tuturor, candu este vorb'a de interesele neamulu jidovescu.

Atitudinea acést'a contradicetóre egoistica si neleala nu a remasu neobservata. Evreii dela diu-arele pestane nu mai potu imbetá pe nimenea cu cuvinte frumoése liberale. Lumea scie, de ce se pôte asteptá din partea Evreiloru si cu privire la pretins'a loru iubire de libertate si de dreptate. Libertatea pentru majoritatea filorlu lui Israeilu nu este unu idealu, unu principiu unu scopu folositoriu, ci numai unu mediulocu de esplotare mai mare a societatii. Faptele ne dovedescu acést'a intr'unu modu destulu de batatoriu la ochi.

Că o ilustratiune interessanta la cele dise mai susu vomu citá aci mai la vale respunsulu ce 'lu dá o fôia socialista din Budapesta „Arbeiter Wochen-Chronik“, care dice, că este „organulu neindreptatiloru la alegere in Ungari'a“, la insultele ce le indreptá „N. P. Journal“ in contra Romaniloru. Este semnificativu acestu respunsu alu fôiei socialiste, tocmai pentru că principiile, ce le profeséza, culmineza in dorinti'a de a pune tóte pe unu picioru de perfecta egalitate si de a delaturá ori-ce diferentia de religiune, de dreptu si de moravuri in societate.

„N. P. Journal“, dice numit'a fôie, „scuipa focu si veninu, candu se cere a se dá drepturi politice lucratoriloru, dér' se pórtu cu totulu altfelu, candu se tractéza de egal'a indreptatire a coreligionariloru redactorelui seu siefu, candu e vorb'a de — Evrei . . . Déca „N. P. J.“ numesce clas'a domnitóre din Romani'a unu neamu de „trantori desfrenati“ s. a., care se opune egalei indreptatiri s. a., n'ar' trebui se uite că si noi in Ungari'a posedemu unu asemenea neamu de trantori, cari pentru că se 'si póta continuá vieati'a trandava si risipitóre, refusa poporulu lucratoriu care numera milióne egal'a indreptatire politica si 'lu eschide astfelu dela domni'a in statu si in comuna. De ce nu combate dér' „N. P. J.“ pe trantorii ce domnescu in Ungari'a? Pentru ce? Pentru că si Evreii facu parte insemnata din acesti'a. „N. P. J.“ in fondu n'are nimica in contra déca societatea se imparte in stapani si stapaniti, esplotatori si esplotati, trantori si albine lucrátóre; ceea ce supera pe numitul diuaru, este numai, că nu sunt ei, Evreii, de asupra, si acést'a esplica tóta furi'a s'a in contra clasei domnitóre din Romani'a. In furi'a s'a inse uita, că acel'a, care calca pe altii, trebuie se ingaduie a fi insusi calcatu, si că acel'a, care refusa egal'a indreptatire altora, n'are dreptulu, a-o pretinde pentru sine. Celu ce cere dreptate, trebuie se si faca dreptate!“

Respunsulu acést'a alu fôiei socialiste contine o buna lectiune pentru Evreii germano-maghiari din Budapesta cari in Ungari'a se facu aperiatorii unui sistemu de asuprire si esplotare din cele mai periculóse, pré candu față de Romani'a voiescu se tréca de ómenii cei mai liberali si iubitori de dreptate din lume si pe bas'a acestui preinsu liberalismu isi aróga dreptulu de a dascali pe Romani cu-o cutezantia, care merge pëna la nerusinare. Si tóte aceste se 'ntielege nu le facu de petrecere séu din convingere ci numai din interesu, din egoismu de rassa, pe care ilu combatu la altii. Evreiloru din Romani'a se nu li-se impute nici celu mai micu lucru, se li-se incaviintieze totu ce le cere anim'a, căci sunt descendentii lui Abraham, — dér' spuna-ne ori si cine candu a fostu luat in aperare de cãtra penele germane-ungare-evreesci caus'a vreuuiia dintre popórele asuprite ale Ungariei séu ale altei tiera? Nu sunt óre totu aceste pene cari au inaltiatu si inaltia pëna la ceriu politic'a sugrumatoriloru de nationalitati, supremati'a de rassa ce 'si afla espressionu in dualismulu austro-ungaru si cari au glorificatu chiaru si despotismulu celu eserceau Turcii asupra popóreloru chrestine din Orientu?

Liberalismulu evreescu este o moneta falsa. In Austro-Ungari'a celu puçinu Evreii n'au doveditu că sciu se pretiúesca egal'a indreptatire ce li

s'a acordatu. Ei indata ce au dobânditu indreptăţirea deplină cetăţiană au început se-o exploateze în contra altor'a, s'au facutu instrumentele cele mai servile ale supremaţilor dela potere si au abusat de libertatea lor atătu pe terenul politicu cătu si pe celu economic si social. Astfeliu au adusu lucrulu asia de departe, in cătu atătu in Austri'a, cătu mai cu sēma in Ungari'a ómenii o spunu pe faċia, că le pare reu că s'au grabitu cu emanciparea Evreilor. O reacţiune puternică se prepara in monarchia in contra curentului evreescu. Acést'a ar' trebui se o ié in consideraţiune seriósa organele evreesci din Budapest'a înainte de dascali pe Romani pentru că nu voiescu se comita gresiél'a de care le pare atătu de reu altora.

Cronic'a evenimentelor politice.

Care este adeverat'a programa a comitetului Taaffe si cumu voiescu elu se compuna ministeriului viitoriu? Acést'a cestiune se discuta necontentitu de cătra diuarele austriace, se întielege in modu diferitu dupa cumu stau partidele faċia in faċia. Nemtii decembrişti sunt in contra ori-carei combinaţiuni, care nu este curatu decembrişti, ei privescu, cu mare neincredere si temere, la activitatea comiteiui Taaffe, cu atătu mai vċrtosu, că, cumu amu aratatu cu alta ocaşiune, este mai multu că verisimilu, că tóte nuanţele opoziţionale ale Reichsrathului se voru grupá in giurulu noului ministeriu, că Cehii inca voru pasi pe are'a parlamentara si că prin urmare decembriştii voru fi maiorisati. Ministrii actuali tienu dese conferenţie cu scopu de a 'si regulá poziţiunea faċia de viitoriulu Reichsrath, care se va intruni pe la 15 Septembrie.

Se asteptá imediatu dupa alegeri o schimbare in ministeriu, inse deocamdata au ramas tóte in statu quo. Unulu din organele oficióse ale guvernului sustiene, că nu se va face nici o schimbare in cabinetulu austriacu, pēna ce nu se va sci déca Cehii voru intrá in noulu Reichsrath. Credemu, că comitele Taaffe nu póte se ié o decisiune pēna nu va fi siguru de acést'a, numai cătu ni-se pare, că despre cestiunea intrarei Cehiloru ministrulu de interne a trebuitu se se asigure mai înainte, căci tóta acţiunea s'a din urma a fostu basata pe acést'a eventualitate. Noi mergemu inse si mai departe si admitemu, că comitele Taaffe a luat si angajamente faċia de Cehi. In adeveru, că pretenţiunile acestora paru a fi mari si decembriştii isi dau silinţia de a face din fiecare tintariu unu armasariu, totusiu inse d. Taaffe a potutu se promita atătu, cătu se le faca posibilu Cehiloru intrarea, căci pēna la unu pactu perfectu mai este multu. Si se pare, că Cehii deocamdata nici nu pretindu mai multu decât, că se li se faca unele concessiuni, spre ale usurá intrarea in Reichsrath. Diuarulu „Politik“ declara acuma chiaru, că pretenţiunile Cehiloru sunt de asia, încātu guvernulu le póte implini fara nici o greutate pe cale administrativa.

Asiadér' ce póte fi mai usioru, că unu compromis cu Cehii? Decembriştii sunt de alta parere, ei vedu reacţiunea federalista-clericale apropiandu-se cu pasi rapedi. Multu ia speriatu si ide'a ce se dice, că o are d. Taaffe, de a propune adeca deocamdata unu ministru pentru Boemi'a, cumu este acel'a pentru Galiti'a si celu pentru Croati'a. Nu întielegemu cumu potu vedé Nemtii in numirea unui asemenea ministru o ameninţiare a naţionalitatii lor. Este semnificativu, că in presér'a unei asemenea numiri „periculóse“ principele de coróna Rudolf, care inca e germanu si-a cumperatu o mosiamare in Boemi'a, devenindu astfeliu mare proprietariu boemu!

Cu privire la cris'a ministeriala din Romani'a publica „Romanulu“ de Marti urmatoriulu comunicatu; „D. C. Bozianu refusandu cu staruintia pēna astadi de a voi se formeze impreuna cu d. Vernescu unu nou ministeriu, M. S. R. Domnitoriulu, dupa ce a consultatu pe mai toti barbati politici ai tierii, a insarcinatu pe d. Ionu Bratianu a formá unu cabinetu de fusiune, in care ar' intrá diferite elemente si nuanţie. D. Ionu Bratianu a si declarat astadi in Senatu, că pēna poimane spera, că noulu ministeriu va fi constituitu.“

Scirea ce amu adus'o in numerulu trecut dupe „Kr. Ztg.“ că princ. Dim. Ghic'a ar' fi fostu insarcinatu cu formarea cabinetului nu este adevărata, princ. Ghic'a din contra a declarat că nu póte primi insarcinarea, pentru că nu potea fi siguru de a intruni maioritatea de doue treimi din Senatu si Camera. Domnitoriulu a consultatu mai pe tóte

somitatile diferitelor partide. D. C. A. Rosetti a propusu Domnitoriulu, că se chame la ministeriu pe dnii C. Bozianu si Vernescu, dér' d. Bozianu a refusat categoricu si combinaţiunea a cadu. De d. Vernescu se dice că ar' fi declarat in siedinţia secreta, că primescu si siaguru insarcinarea de a compune cabinetulu luandu respunderea situaţiunei. In fine se dice că dupa o intrunire la Efori'a Spitaleloru si la d. Rosetti s'ar' fi stabilitu basele noului ministeru care remane sub presiedinţia dlui Bratianu intrandu in ministeriu si dnii B. Boerescu N. Creţulescu, Gr. Ghic'a si M. Cogalniceanu. Astadi séu mane vomu aflá numele barbatiloru din cari se va compune cabinetulu de revisuire.

Intr'aceea va interessá pe cetitorii nostri a cunosce parerea ce o au Israelitii despre categoriile propuse de d. I. Bratianu. Unu comitetu evreescu din Berlinu, care se numesce „Comitetulu pentru recunoscererea egalitatii Romaniloru evrei cu Romanii crestini“ a publicatu cu dat'a 10 Iuliu st. n. in limb'a germana o manifestatiune privitoare la cestiunea israelita in Romani'a, din care estragemu urmatoriile:

„Proiectulu comisiunei camerei romane asupr'a solutiunii cestiunii israelite pune din nou Europ'a in mirare pentru incapetinarea cu care se opunu Romanii tractatului dela Berlinu. Se sustiene că motiunea d-lui Bratianu va dá cestiunii o solutiune multlamitóre din tóte punctele de privire. Proiectulu d-lui Bratianu stabilescu, că numai cinci categorii din poporatiunea „evreo-romana“ se se emancipeze. 1. Cei cari au servitu in armata. 2. Cei cari au luat diplome de bacalaureatu in scótele romane. 3. Cei cari au facutu mari stabilimente de industria. 4. Cei cari au facutu donatiuni institutelor de binefaceri. 5. Cei cari au publicatu in limb'a romana, opere sciintifice séu literarie.

„Din acést'a propunere resulta, că d. Bratianu sustiene declaratiunea facuta in camer'a trecute, că cestiunea israelita numai intr'o jumetate de seculu va poté fi resolvata intr'unu modu logicu. Esaminandu proiectulu d-lui Bratianu numai superficialu se vede, că elu voiescu se amane intr'adeveru solutiunea pēna la infinitu.“ — Comitetulu apoi analizéza tóte cinci categoriile. La cea d'antaiu arata, că dupa legea recrutarii ce dateza din an. 1868 nu poteau inaintá, si că de alta parte aveau dreptulu de inlocuire, de care au si facutu usu. De aceea numerulu Evreiloru, cari au servitu in armata este fórte micu. — La categori'a a dóu'a dice, că studiulu obligatoriu e unu principiu, care nici adi nu s'a realizatu. Persecutiunile Evreiloru au gasitu urmariri pēna si in scóla, unde invetiatorii, prin ur'a lor, cătra Evrei, si compusi numai din „marsivulu elementu agitatoriu alu partidei fractioniste, fidela invetiaturii magistrului seu Barnuti, care ridicase la rangu de dogma distructiunea Evreiloru“, opune in scóle progressului junimei evreiesci cele mai mari obstacule. De aceea numerulu celor ce au diplome de bacalaureatu e de nimic'a. — La categori'a a treia arata, că Evreii n'au potutu întemeiá fabrici din cauza, că Romani'a e tíera agricola, si că Evreii n'au potutu cumperá proprietate urbana si rurala. Industriasi Romani chiaru sunt puċini si Evreii de asemenea. Asiadér' nici de acesti'a nu se voru aflá multi. — La categori'a a patr'a dice, că d. Bratianu acorda frumósa recompensa Rothschildiloru Romaniei, dér' ce folosu, că ei numai sunt in viétia. — La categoria a cincea dice, că Bratianu se arata fórte generosu cătra Evreii invetiati. Literatur'a romana este „atátu de puċinu dezvoltata, încātu intrég'a s'a productiune literara si sciintifica s'ar poté cuprinde in puċine volume si acele fórte subtiri.“ Si aci dér' e „ridiculu“ a se stabili o categoria.

In fine Comitetulu voiescu se arate chiaru cu vorbele dlui Bratianu că proiectulu seu nu platesce nimica. Eata ce a disu elu la 9 Martiu 1879 in Camera: „Nu avem printre Evreii romani nici unulu cu o poziţiune distinsa: In Austri'a, in Angli'a, in Franċi'a, in Germani'a se afla Evrei poeti, mari compositori, filosofi, cunoscuti scriitori, intr'unu cuventu, celebrati de totu felulu dér' la noi se gasescu óre vreunu poetu, vr'unu barbatu de sciinţia de confessiune judaica? Unu singuru barbatu invetiatu ne potu aretá Evreii pēna acuma pe repausatulu Barasch.“ Din tóte aceste conchide comitetulu, că atátu motiunea dlui Bratianu precumu si a comisiunei de revisuire nu sunt altuceva, decâtu o completa si vedita calcare a tractatului dela Berlinu.

Din Paris se anuntia, că grupulu bonapartistiloru a votatu ieri recunoscererea principelui Ieró Napoleonu in calitate de capu alu partii imperialiste. Intrunirea a decisu inca a se consensu că basa fundamentala a aspiratiuniloru sale principiulu „apelului cătra poporu“.

Noulu ministeriu italianu, Cairolu, a adusatu o circulara cătra reprezentantii externi ai Italiei notificandule constituirea noului cabinetu si precizandu, că acést'a va continuá a întretiene relatiiunile cele mai amicabile cu tóte statele.

Din tíer'a Oasiului.

... Grelele cercari politice prin cari trecem, adi, candu este ameninţata chiaru temel'ia naţionalitatii nóstre, limb'a, acestu tesauru pastratu cu fidelitate in tempu de doue mii de ani, au resuscitat in prelatii nostri sentiementulu de datorat ce le impune inalt'a loru poziţiune, că se ésa avaren'a de lupta pentru de a aperá limb'a, acést'a relicuia sacra a naţionalitatii romane. Natianu grupandu-se in giurulu prelatiloru sei in cari s'au pusé tóta increderea 'iau secundatu in grav'a loru lupta, aratandu lumei si prin graiulu deputatiloru romani din dieta, că poporulu romanu este, si pēna urea va fi, fidelu bisericei si naţionalitatii sale.

Rolulu importantu celu jóca Episcopii noastre ne face pe noi, că de câte ori se inaltia vreun preotu la inalt'a demnitate de Episcopu se asteptamu cu anim'a tramuratóre de temere si de sperantia inceputulu guvernarei sale; de temere, pentru că déca aru fi unu instrumentu orbu in man'a cuiu frunza clatita de ventu, chiaru prin inalt'a s'a poziţiune si influinţia aru poté strică fórte multu atătu bisericei, cătu si natiunei sale; de sperantia căci déca persón'a respectiva va fi devotata acestorui institutiuni sublime, va poté contribui multu la infflorirea bisericei si a natiunei.

Scaunulu episcopescu alu diecesei Gherlei devenindu vacantu prin stramutarea Illustrisimulu Domnu Episcopu Mihailu Pavelu la Dieces'a Oradimare, s'a denumitu prin decretu domnescu si s'au intaritu prin bula papala canoniculu capitulu oradanu Dr. Ioanu Szabo. Damu aci lectoriloru acestui stimabilu diariu — in a carora interessu credemu, că este a cunosce persónele cari-su chiamate a conduce afacerile poporului nostru — vre câteva notitie scurte din biografi'a noului nostru Episcopu.

Illustritatea S'a Dr. Ioanu Szabo s'a nascutu in 1836 aug. 16 in Comitatulu Satu Mare in Comun'a Estronu, din parinti onesti; parintele seu Dimitrie Szabo a fostu preotu in aceea Comuna. Blandeti'a caracterului, aplecarea s'a pentru totu ce e bunu si frumosu au facutu pe parinti lui, că de micu inca se-lu prepare la serviciulu altariului Domnului. Clasele inferióre gimnasiale le-a terminatu in Careii-Mari si Oradea la anu 1853; fiindu celu mai escelinte studentu dintre toti concurentii cari s'au devotatu carierei preotiesci fũ tramisu de cătra Episcopulu de odinóra Erdély, pentru frecuentarea studiiloru sale filosofice si teologice in Coleg: Gr. Pontificiu la St. Athanasiu in Rom'a; de unde terminandu studiile cu celu mai bunu succesu la 1859 s'a reintorsu cá Dr. de teologia. Consecrandu-se de preotu totu in acelu anu, fũ numitu vicereктору si profesoru preparandialu in alumneulu gr. c. romanu din Oradea, unde prin zelulu si activitatea ce-o a dezvoltatu in educarea si instruirea eleviloru sei, si-a atrasu multamirea Episcopului si stim'a eleviloru sei. In anulu 1866 la recomandarea Episcopului Popu Szilagyi de atunci, că preotu abia de siepte ani fũ numitu canonicu; in anulu 1871 rumpendu mórtea firulu vietiei meritaului Cavaleru Ioanu candva Popu, rectoru Seminarialu, s'a pusu de rectoru la acelu alumneu; in anulu 1873 marindu Episcopulu Szilagyi, prea veneratulu Capitlu de Oradea, l'a alesu de Vicariu generalu Capitulariu, in care calitate prin dreptatea s'a, blandeti'a si nobleti'a caracterului seu a castigatu iubirea intregi Diecese, in fine in anulu curentu 1879, Februaru 15, că celu mai meritaulu barbatu fũ inaltiatu prin decretu inaltu Domnescu la scaunulu vacantu episcopescu alu Diecesei Gherlane.

Déca ne este permisu a face conclusiuni din faptele anterióre ale Illustritatii Sale, potemu profeti Diecesei Gherlei o noua era de infflorire si total'a ei regenerare. Talentulu, capacitatea zelulu si activitatea, cari virtuti frumóse caracteriséza acést'a distinsa persóna, iubirea s'a cătra biserica si natiune, alu carui fiu este, suntu cunoscutu de toti aceia cari au avutu onóre a stá in relatiuni cu Illustritatea S'a. Asteptamu cu nerabdare ocuparea

noului seu scaun episcopescu, cu atata mai virtosu cu câtu acésta Diecesa in totu momentulu are mare trebuința de unu Episcopu la culmea misiunii sale.

Se nu se inspaimante Ilustritatea S'a; că-ci desi au fostu preoti din dieces'a Gherlei, cari in unu momentu de aberatiune mentala si condusi pôte de nescari speculatiuni vane si-au uitatu datori'a lor de preoti si de romani suscriendu un'a adresa la Maiestatea S'a in favorulu substituirii limbii romane cu cea (à la Bendeguti) maghiara in scólele confessionale; documentandu eclatantu neobediencia față de capulu supremu aloru trei diecese suffragane Escelenti'a S'a Metropolitulu Dr. Ioanu Vaucea, si nesupunere la vointi'a Episcopului diecesanu, care in urma 'si arată vointi'a a se alaturá la pasii deja facuti.

Dér afara de acestia mici la duhu sunt inca ne-numerati preoti in dieces'a Gherlei mai zelosi, mai romani, cari voru fi gata totdeuna asi dá totu concursulu lor Ilustritatii Sale candu va luptá pentru dreptulu bisericeii si alu natiunii.

Sinodu si érași sinodu plenariu, prin care s'ar' poté regulá afacerile diecesane este urgenta necesitate; speramu, că noulu nostru Episcopu simtindu acést'a necesitate va continuá cu rar'a S'a prudiția lupt'a inceputa deja pentru recastigarea dreptului bisericescu de a convocá Sinodu plenariu.

In fine nu potemu se nu uramu Ilustritatii Sale succesu la tóte nobilele idei si la tóte noile imbunatatiri, cu cari va tinde a ameliorá sórtea diecesei Gherlane, încátu si caudu va ajunge adénci betranetie tóta anim'a dreptu crestinésca se strige: „Renovetur ut aquilae iuventus eius“. Dée Dumnedieu!

Amu scrisu in Raci'sa la anulu 1879 16 Iuliu in Comitatu Satulu mare.

Pop'a B a l i n t u.

Instructiunea in Romani'a.

In 30. Iuniu st. v. s'a tîenutu totu in palatulu Universitatii si solemnitatea distributiunii premiilor pentru elevele scólelor publice de fete din Bucuresci, care a fostu asemenea onorata prin presentia Mariei Sale Regale. Dupa ce elevele scólei centrale de fete, sub dirigerea si acompianarea profesorului lor d. Bianchi, au intonatú innulu „Cerule Romaniei“, d-n'a P a u l i n 'a Z a h a r e s c u, directórea scólei profesionale, inaintandu in față Mariei Sale, a pronunțiatu urmatoriulu discursu:

Prea inaltiate Dóme! Presenti'a Altetiei Vóstre Regale la acésta mare serbatóre a scólelor si buna-vointi'a, cu care ati asistatu la esamenule generale din acestu anu, dovedescu indestulu marele interessu ce Alteti'a Vóstra Regala are pentru luminarea poporului in genere si in specialu pentru cultur'a femeii romane.

Necesitatea de a se dá femeii o educatiune si instructiune mai ingrijita s'a simtitu in toti timpii si de tóte popórele; si cei mai distinsi ómeni, cari s'au ocupatu cu educatiunea si instructiunea omenirei, precumu si barbati de Statu, cari au studeatu causele de inaltiare si cădere ale natiunilor, au conchisu, că un'a din causele cele mai principale, ce au contribuitu mai adesea la ruin'a lor, a fostu si lips'a de cultura a acestui sexu. Déra acést'a remase, că o problema sociala nedeslegata pēna pre la inceputulu acestui seculu, candu cu totii recunoscura, că creatorele, care a incredintiatu femeii léganulu omenirei, si 'i-a pusu in anima simtieminte nobile si unu devotamentu sublimu, 'i-a datu in acelasu timpu facultati morale si intelectuale, că si barbatulu si unu suffetu ce simte, cugeta, si voiesce totu ce este mare, nobilu si frumosu. Ei se convinsera, că femeea, că soția si mama, are unu rol mare in societate si exercita indirectu o influintia puternica chiaru in Statu, pentru că ea este elementulu celu mai insemnatu ce constituie famili'a, si acolo, unde famili'a este bine organizata si intarita, si Statulu este mare si puternicu. Cu tóte acestea pēna pe la jumetatea acestui seculu femeii'era admissa cu o mare reserva in sanctuariulu sciintiei; mai in urma inse, experienti'a probandu, că, ori câtu de mare desvoltare s'aru da instructiunii barbatulu si ori câtu ingrijire s'aru pune la educarea s'a, n'aru produce rezultate satisfacétóre lasandu in iguorantia pe femea, acésta jumetate a omenirei, care este educatórea naturala a omului si care singura numai poté se-i formeze anim'a si se-i inspire simtieminte nobile si cugetari inalte, au chiamatu-o se lupte alaturi cu dēnsii la totu ce inaltia si moraliséza individulu, convinsi fiindu că astfelu aducu celu mai mare si neperitoru servitiu tieiei lor si omenirei întregi.

Romani'a, unulu din cele mai june State Europene atrasa de curentulu ideiloru civilisatóre ale acestui seculu si

care, sub auspiciile Altetiei Vóstre Regale, merge cu pasi rapedi spre progressu, se inițieza in tóte secretele civilizatiunii occidentale si nu remane in urma de celelalte State nici in acésta ramura de activitate; feme'a romana, care in gravele evenimente din urma, prin care a trecutú tiér'a a doveditu indestulu de câte sacrificie si devotamentu este capabila, astadi pôte luá parte alaturi cu barbatulu la totu ce inaltia spiritulu si inobiléza anima. Guvernulu tieiei, depositariu alu inalteloru cugetari si solitudini ce Altetiele Vóstre Regale au doveditu in tóte impregiurarile, că au pentru cultur'a poporului, a facutu mai multe scoli primare pentru fete si câteva scoli secundare pedagogice prin urbele cele mari. Védiendu inse, că aspiratiunile femeii si dorinti'a de a se instruí si luminá nu se oprescu aci, si că mai multe copile, preparate in parte, incepu a trece cu successu examenele de licee, a proiectatu a infintia licee speciale pentru femeii si prin urmare si usile facultatiloru se voru deschide pentru acestu sexu, spre a primí in sinulu lor pe femeile bacalaureate.

La aceste progresse inse ale culturai spiritului femeii ne potédu participá femeile din tóte clasele societatii si urmandu a se dá femeii romane cunoscintele catoru-va meserii practice indispensabile vietiei, cu produsulu caror'a se'si asicure esistenti'a si bunulu traiu materialu si se se póta feri de lipsa, care mai adesea este caus'a căderii ei, guvernulu Altetiei Vóstre Regale, in dorinti'a de a remedia acésta lacuna din invetiamentu, si fiindu incredintiatu, că numai acolo este adeveratulu progressu unde tóte ramurile de activitate nationala sunt desvoltate, si că numai prin industria si comerciulu o tiéra devine avuta si prospera, creá in anii din urma câteva scóle profesionale de fete, unde copilele, pe lēnga instructiunea ce primescu, invétia si câte o meseria, la care aréta destula aptitudine. Importanti'a scóleloru profesionale este recunoscuta de tóte Statele cele mai inaintate in civilizatiune, si de aceea, atátu guvernulu câtu si societatile private se întrecu a le imultí si a le incungiurá in diferite moduri, fiindu incredintiatu, că farf aceste institute unu mare numeru de copii întrebuintiatu in fabrice si ateliere aru remané nesce uvrieri (lucratori) inculti, lipsiti de invetiamentulu indispensabile unui omu, si cari in timpi grei de incercari, neposedédu nici principiile de morala, ce se primescu in scóla, nici ambitiunea destulu de desvoltata, devinu adesea nesce ómeni fara demnitate, despretuiti de semenii lor si de societatea întregá.

La noi numerulu acestoru institute este inca micu, dér' suntemu incredintiatu, că ele se voru inmultí si voru satisfac pe deplinu trebuințele societatii. O miscare s'a facutu dejá in acésta ramura a instructiunii, si mai multe comune si consilie judetiene au infintiatu scóle profesionale de fete, si altele sunt pe cale de a infintia.

Inalt'a solitudinea ce Alteti'a Vóstra Regale are pentru instructiune ne da speranti'a si increderea, că guvernulu Altetiei Vóstre Regale va face se se inlature in curéndu tóte lipsele ce se simtu in instructiunea femeii, că se potemu aretá lumii, că Romani'a, care a intratu intr'o era nóua de gloria si independintia, merita si pe acésta cale a tîené unu locu de onóre in famili'a stateloru europene.

Voi, juneloru copile, vedeti câtu de frumoasa si importanta este misiunea vóstra pe paméntu. Cá soții si mame aveti se luati omenirea dela léganu si s'o duceti pe cale vietiei; déra, că se poteti deveni demne soții, bune Romane si mame virtuóse, trebnie se lucrati continuu, căci, numai prin cultur'a morala si intelectualu si prin munc'a onesta si inteligenta, natiunile, cá individele potu ajunge la perfectiune. Simtiemintele nóstre, aspiratiunile nóstre si chiaru secululu, in care traimu ne dicu se nu stamu, căci stagiulu, passivitatea nu este lumina, nu este progressu si nu conduce nici individulu nici natiunile de câtu la suferintia. Se traiésca Romani'a! Se traiésca A. S. R. Domnulu! Se traiésca A. S. R. Dómn'a!

La care Mari'a S'a a binevoitu a raspunde precumu urméza:

Dómneloru profesóre si institutóre! Venindu asta-di la acésta solemnitate, spre a resplati zelulu si activitatea juneloru eleve care s'au distinsu la studiu in cursulu anului scolaru espiratu, tinu, mai anteu de tóte, a ve asicuré despre viu'a si constant'a solitudinea ce atátu Dómn'a câtu si Eu avemu pentru scólele in care copilele isi primescu educatiunea morala si intelectualu. In secululu de lumina in care traimu, nimeni nu mai pune la indoiéla datori'a, ce incumba Statulu si întregii societati, de a dá instructiunii femeii aceeași seriósa ingrijire care se cuvine educatiunii si culturai barbatulu. Sfél'a si preiudicatiile cari aveau cursu in acést'a privintia au disparutu cu totul si tóta lumea este astadi de acordu a recunosce că feme'a are acelasu dreptu cá barbatulu de a se instruí. Societatile cari au redusu conditiunea femeii la unu rol inferioru si subalternu nu au intielesu indestulu că, redicandu acesteia possibilitatea de a se luminá, s'au privatu ele inse-le de unulu din cei mai insemnati si mai ageri factori ai prosperitatii si maririi lor.

Ca mama, feme'a are o influintia decisiva asupra mintii si animei copiiloru sei, si acést'a influintia remane nestérta chiaru atunci candu ei ajungu la maturitatea verstei si 'si

exercita activitatea asupra mersului trebiloru publice. Mam'a este chemata mai antaiu a sadi in anemele cele fragede sementi'a simtiului de datori'a si de patriotizmu, care mai tardiu are se produca cetatiuni buni si plini de iubire si devotamentu cátra patria. Cu câtu vomu avé mame posedandu, printr'o instructiune solida, minte cultivata, simtieminte nobile si patriotice, cu atátu vomu avé intr'o di cetatiuni cari se 'si indeplinésca mai bine misiunea lor in Statu.

Nu mai putina influintia are feme'a cá socia in viéti'a sociala; cu câtu acésta tovarasia va exercitá o influintia mai culta si mai imblanditóre asupra sociului, in diferitele difficultati si incercari ale vietiei, cu atátu barbati voru tinti mintea si anim'a lor spre fapte bune si laudabile, cari se le inaltie numele si se faca onóre tieiei carei apartinu.

Imi place a constatá cu cea mai viua multiamire că Romani'a a intielesu si dēnsa imperiós'a obligatiune a instructiunii femeii si că sub acestu punctu de vedere nu a remasu inderetu de cele-l-alte natiuni. Ea face totu ce 'i sta prin putintia pentru cultur'a femeii in tóte ramurile invetiamentulu, convinsa de rezultatele bine-facétóre ce va aduce natiunii romane impodobirea facultatiloru intelectuale ale fiiceloru sale. Sciu că este inca multu de facutu pe acést'a cale. Guvernulu meu nu a crutiatu si nu crutia nici unu midilocu pentru amelioratiunea si respandirea instructiunii in scólele de fete. Invetiamentulu profesionalu a facutu obiectulu unei mai de aprópe solitudini din partea nóstra, fiindu pe deplinu convinsi că, desvoltandu-se acésta ramura si dandú o directiune practica, realisamu unu adeveratu progressu socialu si pregatimu viitorulu economie si industrialu alu Romaniei. Déca amu pututu aprecia prin Mine Insumi frumoșele progresse facute de cátra tinerele fete in scólele unde 'si primescu educatiunea, tinu a recunosce partea insemnata ce vi se datoresce d-vóstre, dómneloru profesóre si institutóre; mai suntu inse multe progresse de realisatu in acésta privintia; depinde de la d-vóstra cá, printr'o neobosita si patriotica activitate, se dati inca si mai mare aventu instructiunii juneloru nóstre generatiuni. Terminandu, me întorcú cátra voi, tinere copile, spre a ve spune că Domnitorulu vostru se simte multiamitu de a puté incununá si resplati astadi munc'a, diligent'i'a si bun'a vóstra purtare. Aduceti-ve a-minte că sunteti chemate a implini o misiune uobila si frumoasa, aceea de a face astadi multiamirea si mangaierea parintiloru vostri si a deveni bune Romance. Nu veti ajunge la acestu frumosu resultatu de câtu prin purtare corecta, prin aplicatiune la studiu si prin silintie de a ve desvoltá moralulu si intiegenti'a astu-felu că feme'a romana se faca si pe viitoru fal'a si marirea patriei.

Statutele Academiei Romane.

— Votate in siedinti'a din 21 iuniu (3 iuliu) 1879. —

Partea II. — Personalu.

(Urmare si fine.)

Art. 21. Academia Romana se compune din trei-diece si siese membri, câte doi-spre-diece de fiecare sectiune. Pe lānga acestia, Academia mai numera: membri onorari si membri corespondenti.

Art. 22. Membrii Academiei se alegu pe viétia si numai la casu de vacantia, se procede, in cea mai apropiata sesiune generala, la inlocuirea lor.

Art. 23. Membrii Academiei nu potu fi de câtu Romani din ori ce tiéra, cunoscuti prin operile si activitatea lor literaria séu sciintifica.

Art. 24. Fia-care sectiune, cu majoritate de voturi, propune candidatii pentru locurile vacante din sinulu ei; iéra alegerea se face de cátra corpulu întregu alu Academiei cu dóue treimi din membrii presenti, in sesiune generala.

Art. 25. Receptiunea solemnă a membriloru Academiei se face prin lectur'a in publicu, din partea noului alesu, a unui operatu originalu, relativu de preferentia la o ramura óre-care a desvoltării nationale.

Art. 26. Fia-care membru alu Academiei, alesu pentru un'a din sectiuni, poté fi chiamatu prin majoritatea voturiloru unei alte sectiuni, a face totu de odata parte si din aceea.

Art. 27. Membrii Academiei au dreptulu si datori'a de a participá cu votu decisivu la siedintiele sesiunii generale a Academiei, atátu in Adunările corpulu întregu, câtu si in ale sectiuniloru respective. Ei iau parte, dupa putintia, la siedintiele ordinare, folosindu-se si atunci de indemnizarea (diurn'a) determinata pentru cei ce asista la o siedintia, de ori-ce natura.

Art. 28. Afara de lucrările literarie si sciintifice ce membrii Academiei din propri'a loru initiativa, voru presentá Academiei, fia-care dintr'ensii este obligatu a indeplini sarcinele personale séu colective ce i se voru dá de cátra corpulu academicu séu de sectiunea s'a respectiva.

Art. 29. Alteti'a Sa Regala Domnulu Romaniloru, protectoru alu Academiei Romane este presiedintele ei onorariu.

Art. 30. Membrii onorari se alegu de cátra Academia, atátu dintre Romani câtu si dintre straiui,

fara numeru determinat, inse: séu barbati de litere ori de sciintie, cari s'au distinsu prin operele si activitatea lor in favorea natiunii romane: séu persóne cari voru fi inlesnitu desvoltarea activitatii sciintifice si literarie a Academiei, prin donatiuni de o valóre insemnata.

Art. 31. Membri corespondenti se alege dintre barbati de specialitate, atátu Romani cátu si straini, ale caroru lucrári potu contribui la scopurile Academiei.

Art. 32. Membri onorari si corespondenti se alege cu dóue treimi din voturile membriloru Academiei presenti, in sessiune generala, in urma propunerii a cinci membri.

Art. 33. Membri onorari si corespondenti au dreptulu de a asiste la siedintiele de corpu ale Academiei, cu votu consultativu, numai intru ceea ce privesce activitatea ei literaria si sciintifica.

Partea III. — *Averea.*

Art. 34. Averea Academiei consta in: a) Fonduri cu destinatiuni speciale: b) Fonduri cu destinatiuni generale.

Art. 35. Venitul fonduriloru cu destinatiune speciala, in casurile prescrise de donatori, in sesiune generale, se intrebuinteaza conformu dispositiuniloru donatoriloru. Numai in casulu candu actele de donatiune n'aru contine vre-o clausa contraria, sumele ce aru remané eventualu disponibile din aceste venituri si fonduri cu destinatiune speciala, se potu trece la fondurile cu destinatiune generala. Din veniturile tuturor fonduriloru cu destinatiune speciala, Academia preleva pe fiecare anu, unu quantum de 15 la suta pentru acoperirea speselor sale generale.

Art. 36. Din veniturile fonduriloru cu destinatiune generala, si din quantum de 15 la suta prelevatu asupra venitului fonduriloru cu destinatiune speciala, se voru efectua tóte spele de interessu comunu, precumu indemnisiunile de siedintie si inlesnirea caletoriei membriloru la sessiunea generala, publicatiunile comune, retributiunea personalului administrativu, acuzitiuni pentru biblioteca, spese de cancelaria, de materialu, de mobiliaru si ori-ce alte cu caracteru de necesitate comuna.

Art. 37. Sum'a remasa disponibilu pe fiasu-ce anu din venitul fonduriloru cu destinatiune generala, dupa satisfacerea necesitatiloru comune, se va imparti in fiecare anu in sessiunea generala: parte pentru a sporí fondurile cu destinatiune generala; parte intre cele trei sectiuni ale Academiei, in parti egale, pentru intimpinarea cheltueleuru necesarie fiacarei din ele la indeplinirea atributiuniloru lor, precumu publicatiuni, missiuni, premii, acuzitiuni de materialu sciintificu, etc.

Art. 38. Economiele ce ar' resultá din alocatiunile anuale ce se facu fiacarei sectiuni, voru constitui de pe decisiunea sectiunii respective, fonduri speciale de reserva ale ei, cu destinatiune de aceea si natura, cá alocatiunile originarie.

Art. 39. Nici o intrebuintare de fonduri din partea unei sectiuni nu se póte face, fara de aprobarea Academiei, in sessiune generala.

Art. 40. Academia isi face pe totu anulu budgetulu seu de venituri si de spese.

Art. 41. Averea Academiei, compusa din fonduri permanente, si din venituri anuale, se administra de dens'a, prin delegatiune, ai carei membri sunt solidar respundetori si care este insarcinata a pune in executare dispositiunile budgetului.

Art. 42. Fondurile permanente ale Academiei si versamintele venituriloru ei periodice, afara de sumele necesarie pentru spele curente, se voru pastra la cassa de depuneri si consemnatiuni.

Art. 43. Pastrarea si manipulara sumelor destinate pentru spele curente sunt incredintiate in specialu presedintelui Academiei, precumu si unui cassieru comptabilu.

Art. 44. Cassierulu comptabilu alu Academiei va fi numitu, dupa propunerea delegatiunii, de cátra Academia, in sessiune generala, cu dóue treimi din voturile membriloru presenti, avéndu densulu si o garantia proportionata cu sumele destinate spesetoru curente.

Dispositiuni generale.

Art. 45. Pentru aplicarea diverselor dispositiuni generale ale presentelor statute, Academia isi face regulamente speciale, aprobate cu voturile a dóue treimi din membrii presenti in sessiune generala, si cari nu se potu modifica decátu in acelesi conditiuni de votare.

Art. 46. Academia Romana póte modifica aceste statute, dupa necesitatele ce timpul si impregiarile voru provoca. Modificarile inse nu se potu face decátu asupra propunerii a siete membri si cu votulu aprobativu a dóue treimi din numerulu totalu alu membriloru Academiei. Déca in dóue siedintie consecutive la intervale de 3 zile nu se va poté intruni dóue din 3 parti ale intregului numeru alu membriloru Academiei, la a trei'a siedintia totu dupa intervalu de trei zile, modificarile la statute se voru poté vota cu dóue treimi din membrii presenti.

Diverse.

(Escursiunea membriloru Academiei romane la curtea de Argesiu.) Academia Romana, a facutu o mica si interessanta escursiune péné la curtea de Argesiu, spre a contempla frumusu monumentu arhitectonicu celu avemu acolo. (Monastirea de pe Argesiu zidita de Voda Neagoe-Basarabu in secolulu alu XVI-lea, care se renovéza acuma pe secele statului.) Autoritatiile si publiculu s'au intrecutu de a primi cátu mai bine pe acestu invetiatu corpu, care cu tóte aceea nu venia intru unu modu oficialu, si episcopulu Ghenadie la pofitu la o mésa data in onórea s'a. La mas'a prelatulu romanu s'au schimbatu mai multe discursuri, pline de frumos'a impressiune ce a facutu academiciloru nostri privirea monumentulu lasatu posteritatii de piosulu Voivodu Négoe Basarabu in zidurile caruia suspina inabusita ingrijitóra Floric'a ce se grabise de a aduce hrana desu de diminétia soóului ei mesterului Manole, dupa cum ne spune vechi'a legenda de toti cunoscuta. Asemenea s'a vorbitu de chipulu cumu se se maréscu si se se imbunatátiescu seminarulu ce se afla acolo, care e chiamatu a da o viétia intelectuala orasielului curtii de Argesiu, viétia de care elu péné acuma este lipsitu, si de ajutorulu banescu ce trebuie datu pentru cá se se termine mai curéndu restauratiunea ce se face de cáti-va ani maretului si vechiului monumentu. „Bin. Publ.

(Nenorocire elementara.) Ni se scrie din comun'a Rohi'a in comitatulu Solnocu-Doboc'a urmatóriele: „In 15 Iuliu a. c. intre órele 6 péné la 7 dupa ameadu pe neasteptate din partea de cátra mieadia si apusu s'a descarcatu asupra nóstra o grindina grozava nemai pomenita in marimea nuciloru si mai rara si cá ouele cele de gaina, — ajutata de unu ventu puternicu, care in 1/2 ora a nimicitu totalminte fructele din tiarinile si gradinile intravilane ale teritoriiloru mai susu amintite, asia incátu n'a ramasu vegetatiune nebatuta, ne sdrobita si ne amestecata cu pamentu. Casele de locuinte precumu si alte edificii economice parte trantite la pamentu parte au fostu gaurite. Nu mai puțin au suferitu padurile si pomii, cari au fostu desbracati de fructe, frunze si crengi. Asemenea au suferitu bietii ómeni, cari in aceea di se aflau la lucrulu campului pe dealuri, cari voindu a se reintórce inse acasa, candu vediura, cá se apropia tempestatea au fostu ajunsi in cale si batuti fara mila si crutiare. Erá tristu a vedé, candu sosira in comuna pe unulu cu capulu spartu, pe alu doilea cu manile si picioréle sdrobite, pe alu treilea cu cósa rupta, palaria si privitorulu (bobeulu) gauritu, incátu i venea la sivorulu a crede, cá acesti'a se reintorcu dela o batalia si cá sunt cei raniti. Pe lénca nefericirea ce ne-au intimpinatu in aceea di adevératu nenorocósa pentru noi lasandu in ambele Comune aprópe 300 familii fara alimente si subsistintia ne-amu mai mangaiatu prin aceea, cá elementulu infuriatu ne-a crutiatu in cátra, cá n'a lucratu cu asia fortia mare si in partile imasielor (contenite de vite), unde vitele se aflau in pasiune, cá altmíntrelea si acele deveneau jertfa elementulu infuriatu. — Nicolau Cosm'a, notariu de cercu.

(Limbile semitice.) In notiti'a a dou'a din numerulu trecut s'a strecuratu o eróre dicéndu-se, cá professorulu dela Universitatea din Clusiu Dr. Silasi s'a propensu a propune „limba semitica“ in locu de „limbile semitice“ séu mai bine disu „filologi'a semitica“. Limbile semitice sunt: cea ebraica, siriaca, chaldaica si arabica. Acést'a spre indreptare.

(Ofapta generósa.) Cetimu in Monitorulu „Rom.“: D. Vasile Ion Danu, proprietarulu mosiei Bacu, din judetiulu Ilfov, prin declaratia facuta cátra comitetulu permanentu, isi iea ingagiamentulu a cladi unu localu de scóla pe proprietatea s'a de ambe-sexe, si osebitu pentru primarie, inzestrandu-le cu totu mobilierulu necesaru si contribuindu pentru plat'a invetiatorulu cu câte lei 50 pe fiecare luna. Pentru acést'a laudabila si patriotica fapta ministerulu esprima multamirile sale d-lui Vasile Ion Danu.

(Poligrafulu romanu.) Nu de multu — scrie „Romanulu“ — s'a inventatu unu aparatu pe cátu de simplu, pe atatu de practic care a procuratu scrierii unu nouu mediulu de reproducere rapede. Cu unu feliu de pasta in forma de gelatina si cu o sticlutia de cernéla chimica poti reproduce in câteva minute 50—60 de esemplare din un'a si aceea si scriere. Acestu aparatu, a luatunimiri de „Chromograph“, „Hectograph“, „Ex-

press-Autograph“ s. c. l. si s'a respanditu fúurapede pretutindeni unde se semte trebuint'a de copii ó scriere in mai multe esemplare. Adevératulu inventatorulu alu Chromographulu nu se pasci positivu cine este, pentru cá mai multi isi dáuta paternitatea lui. Catu-va timpu dupa acést'a inventiune, unu chimistu romanu, d. Constantenibace a perfectionat'o, dandu aparatulu d-sa numele de „Poligrafulu romanu“ Intrebuintiandu — dice „Rom.“ — pentru afárrile nóstre de redactiune atátu chromographulu nitu din strainatate, cátu si poligrafulu fabricat la noi in tíera, amu ajunsu dupa dese esperimentela convingerea, cá poligrafulu romanu e intru tísuperioru chromografulu strainu. Past'a din eformatu poligrafulu d-lui Ienibace e mai compacta si mai elastica de cátu a chromografulu strainu, este mai durabila si potrivita scopulu de getulu asupra ei. Poligrafulu e compus afara de acést'a din materii cari nu permitu descompunere de rapede, ceea ce face cá past'a se nu useze prea iute. Poligrafulu este apoi in stare dá reproducerea intr'unu numeru mai mare de esemplare si cernéla chimica a dlui Ienibace e mai expresiva si face cá reproducerea se fia clara si mai fidela. In fine pretiulu poligrafulu d-lui Ienibace e mai moderatu de cátu alu chromografulu aduse din strainatate.

(Spargere intr'unu tesauru.) Tesaurulu dela Maroco din cetatea Fez. Tesaurulu acést'a datéza din anulu 815 si la intemeiatu Sultanulu Edris Ben Edris, care a intemeiatu cetatea Fez. Ficare Suitanu, care a urmatu dupa elu a adausu cáte o scula insemnata la acestu tesauru. Mai cu séma se afla in acestu tesauru multe pretióse de pe timpul Domniei Maurilor in Spani'a. Intre sculele cele pretióse ale acestu tesauru s'ar' afla si o sabia cu petri nestimate ale lui Ferdinandu Catholiculu, regele Spaniei. Tesaurulu este pazitu fórté bine si dupa cumu spun unii calatori ar' fi incuiatu cu 2000 de lacate. Sultanulu actualu patimindu de picioré a incredintiatu paz'a tesaurulu fratelui seu, principulu Mulá Abbos, éra acést'a a datu acést'a functiune guvernatorulu din Fez. Acumu câteva septemani capetá Sultanulu dela unu vasalu aiu seu unu revolveru ghiutuitu cu auru si petri scumpe, care de asemenea se depuse in tesauru. Intrandu intru di Sultanulu in tesauru afá o lada stricata si totulu desiérta. Sultanulu indata dadu ordinu se se faca mai multe arestari in palatulu seu, de acéleacelea n'au dusu la nici unu resultatu, de aceea Sultanulu a pusu pentru descoperirea hotiloru 50,000 de taleri.

(Cosciugulu principulu Louis Napoleonu.) pótra inscriptiunea urmatórie: „Napoleon, Eugène, Louis Jean Joseph, Prince Imperial. Né a Paris, le 16 Mars 1856. Tué par l'ennemie, en Zululand (Afrique Australe), le 1 Juin 1879. Déposé dans l'église catholique de Sainte Marie de Chislehurst le 12 Juillet 1879. R. L. P.“ — „Times“ publica teestulu inscriptiuniloru de pe cununile ce erau depuse pe cosciugulu printului. Regin'a scrise: „Souvenir de vive affection, d'estime et de profonds regrets de la part de Victoria Reg.“ Princes'a de Wales in limb'a englesá: „A token of affection and regard for him, who lived the most spotless of lives and died a soldier's death, fighting for our cause in Zululand.“ (Unu semn de afectiune si de stima pentru elu, care a dusu vieati'a cea mai nepetata si a avutu mórtéa unui soldatu, pre candu se luptá pentru causa nóstra in tíer'a Zuliloru.)

Cu 1-a Iuliu stílu vechiu 1879 s'a inceput unu nou abonamentu la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

pentru semestru alu II-lea 1879 cu conditiunile din fruntariu.

Rogamu pe domni acéi, alu caroru abonamentu expira cu 30 Iuniu st. v. 1879, cá se grabéscu reînnoirea lui, cá se li se póta tramite fói'a regulata.

Domni noi abonanti sunt cu deosebire rogati a ne tramite adresele dloru esacte, aretandu si post'a cea mai aprópe de loculu, unde locuiescu.

Scrierile sunt a se adressá la Redactiuna „Gazetei Transilvaniei“.

Editoru: Iacobi Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu

Tipografi'a: Iacobe Gótt si fiu Henriu